

ŠVENČIONIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS TURIZMO IR REKREACINĖS TERITORIJOS PRIE LAZDINIŲ EŽERO SPECIALUSIS PLANAS (vietovės lygmens)

KONCEPCIJA

PLANAVIMO ORGANIZATORIUS

Švenčionių rajono savivaldybės
administracijos direktorius

RENGĖJAS

UAB "ARCHIMETRAS"

ŠVENČIONYS, 2014

TURINYS

ĮVADAS.....	3
KONCEPCIJOS ALTERNATYVOS.....	4
Konceptiją pagrindžiančios aplinkybės.....	4
Rekreacinės veiklos vystymo problematika ir galimybės.....	6

ĮVADAS

Koncepcijos sprendiniai formuojami siekiant racionaliai naudoti, atkurti ir gausinti planuojamos teritorijos rekreacinius–turistinius išteklius, didinti teritorijų vertę turistiniu–rekreaciniu požiūriu, tenkinti visuomenės turizmo ir rekreacijos poreikius, pagerinti ar išlaikyti teritorijos ekonominę, socialinę ir ekologinę būklę.

Koncepcijos sprendiniai paremti patvirtintu Švenčionių rajono bendruoju planu, kuriame planuojama teritorija prie Lazdinių ežero pažymėta kaip rekreacinė teritorija (vietovė, turinti gamtinių ar kultūrinių aplinkos savybių ir sąlygų visaverčiam žmonių fiziniam bei dvasiniam poilsiui organizuoti¹).

Esamos būklės analizės metu buvo išanalizuoti Lazdinių ežero apylinkių:

- rekreaciniai ištekliai (gamtinės ar kultūrinės aplinkos savybės, tinkamos žmonių visaverčiam fiziniam bei dvasiniam poilsiui organizuoti);
- turizmo ištekliai (turistinį interesą turintys objektai ar vietovės);
- turizmo paslaugų infrastruktūra (turizmo paslaugoms teikti reikalingi statiniai ir įrenginiai);
- kita infrastruktūra (turistinės trasos, takai, poilsio ir sustojimo aikštelės, stovyklavietės ir jų įrenginiai, paplūdimiai ir jų įrenginiai).

Švenčionių rajono turizmo ir rekreacijos prie Lazdinių ežero specialiojo plano koncepcija rengiama vadovaujantis Švenčionių rajono bendrojo plano sprendiniais ir numato rekreacinę teritoriją detalizuoti tik Švenčionių rajono bendrojo plano sprendiniais nurodytoje teritorijoje (teritorijų poreikis buvo įvertintas bendrojo plano rengimo metu), kuriose galima rekreacinių teritorijų plėtra

KONCEPCIJOS ALTERNATYVOS

Siekiant nustatyti tinkamiausią Turizmo ir rekreacinės teritorijos prie Lazdinių ežero specialiojo plano sprendinių alternatyvą, analizuojamos dvi koncepcijų alternatyvos: savaiminės plėtros koncepcija ir koordinuotos plėtros koncepcija.

Savaiminės plėtros koncepcija. Status quo atveju, nenustačius rekreacinių teritorijų ir objektų vystymo prioritetų, ši teritorija būtų vystoma neorganizuotai, remiantis nepasvertais vystymo argumentais, kurie atspindėtų ne rajono ar vietovės įvaizdį, tačiau mažos suinteresuotos visuomenės dalies poreikius. Rekreacijai tinkamos vietos taip ir nebūtų išvystytos, o rekreacinis potencialas nebūtų išnaudotas.

Dėl šių priežasčių Savaiminės plėtros koncepcija yra nepriimtina ir toliau detaliau nenagrinėjama.

Koordinuotos plėtros koncepcija. Šioje koncepcijoje įvertinami Švenčionių rajono bendrojo plano sprendiniai, traukos objektų (tarp jų ir kultūros vertybių) sankaupos vietos, turistinių maršrutų ir turistų srautų išsidėstymas, saugomų teritorijų lankymo ir vystymo apribojimai. Šios koncepcijos įgyvendinimas nepažeistų teritorijoje galiojančių veiklos apribojimų, užtikrintų esamų gamtos ir kultūros vertybių išsaugojimą ir puoselėjimą, aplinkosauginių reikalavimų įgyvendinimą ir sąlygotų efektyvų finansinių išteklių panaudojimą.

Specialiojo plano rengėjų nuomone, pranašesnė yra ir įgyvendinama turėtų būti koordinuotos plėtros koncepcija, kuri detalizuojama tekste žemiau.

Koncepciją pagrindžiančios aplinkybės

Koordinuotos plėtros koncepcijos rengimo metu užsiduoti tikslai

A. Turizmo ir rekreacijos schemų ir planų (projektų) rengimo taisyklėse (Žin., 2004, Nr. 103- 3814) nurodyti koncepcijos rengimo tikslai:

1. formuoti rekreacinių teritorijų sistemą, nustatyti teritorijų turizmo ir rekreacijos plėtojimo kryptis, prioritetus bei priemones, siekiant sukurti racionalų turizmo paslaugų objektų tinklą bei šių paslaugų struktūrą ir įvairovę, racionaliai naudoti, atkurti ir gausinti turizmo ir rekreacijos išteklius;

2. sudaryti prielaidas formuoti turizmo centrus ir sąlygas plėtoti turizmo paslaugas bei viešąją turizmo infrastruktūrą, planuoti (rezervuoti) tikslinio naudojimo teritorijas rekreacinės infrastruktūros objektams statyti;
3. nustatyti rekreacinių teritorijų tvarkymo ir apsaugos reglamentus bei numatyti visuomenės lankymui ir poilsio veiklai skirtose rekreacinėse teritorijose įrengti reikalingą rekreacinę infrastruktūrą;
4. patenkinti visuomenės poreikius ir suderinti valstybės, savivaldybių, įmonių, fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių, plėtojančių turizmo verslą, interesus plėtojant turizmo paslaugas, saugant turizmo ir rekreacijos išteklius ir užtikrinant darnią teritorijų plėtrą;
5. detalizuoti bendrojo teritorijų planavimo dokumentų arba kitų specialiųjų planų sprendinius;
6. pagerinti investicinę aplinką, skatinti investicijas plėtoti turizmo ir rekreacinę veiklą.

B. Švenčionių rajono bendrojo plano sprendiniuose numatyti tikslai:

1. Nustatytų rekreacinio funkcinio prioriteto zonų rekreacinės aplinkos kokybės gerinimas, pritaikymas poilsiui ir naudojimo intensyvinimas.
2. Poilsio kaime (kaimo turizmo) plėtojimas numatytoje rekreacinio funkcinio prioriteto zonoje.

C. Planavimo užduotyje ir planavimo sąlygose numatyti planavimo tikslai ir uždaviniai.

1. Formuoti Švenčionių rajono savivaldybės teritorijos prie Lazdinių ežero rekreacinę sistemą, nustatyti teritorijos turizmo ir rekreacijos plėtojimo kryptis, prioritetus ir priemones.
2. Nustatyti rekreacinės teritorijos tvarkymo ir apsaugos reglamentus bei numatyti visuomenės lankymui ir poilsio veiklai skirtose vietose įrengti reikalingą rekreacinę infrastruktūrą.
3. Detalizuoti Švenčionių rajono savivaldybės bendrojo plano sprendinius.

D. Esamos būklės analize paremti koncepcijos rengimo tikslai:

1. Pasiūlyti bendrą Lazdinių ežero teritorijos turizmo ir rekreacijos vystymo viziją ir pagrindines kryptis;

2. Stiprinti ir vystyti esamus teritorijos rekreacinius išteklius, juos susisteminti, apjungti ir taip didinti jų išnaudojimo efektyvumą;
3. Pasiūlyti plėtros galimybių įgyvendinimo priemonės, kurios padės apsisaugoti nuo galimų grėsmių.

Rekreacinės veiklos vystymo problematika ir galimybės

Specialiojo plano koncepcija formuojama siekiant įgyvendinti jai išsikeltus tikslus, įvertinus esamos būklės analizės ir galiojančių teritorijų planavimo bei strateginių dokumentų nuostatus.

Remiantis atliktos esamos būklės analizės išvadomis, Švenčionių rajono bendroju planu ir Švenčionių rajono 2011-2018 metų strateginiu plėtros planu buvo sudaryta stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (SSGG) matrica

• Saugi ir švari aplinka. • Aplinka palanki kaimo turizmo ir savaitgalio poilsio paslaugų sektoriaus plėtrai. • Teritorijoje vyrauja mažai urbanizuotas kaimiškas kraštovaizdis. • Lazdinių ežero ekologinė būklė yra pakankamai gera ir turi didelį potencialą pritaikyti jį rekreacijai; • Santykinai geras susisiekimas su rajono centru. • Netoliese esantys gamtos elementų ir kultūros paveldo objektai.	• Neišvystyta rekreacinė, turizmo paslaugų ir viešoji turizmo infrastruktūra; • Bendrasis prioritetas bendrojo plano sprendiniuose teikiamas pažintinio turizmo ir bendrojo poilsio gamtoje, tarp jų ir kaimiškoje aplinkoje, plėtrai, tačiau šios sritys nesukuria didesnės pridėtinės vertės; • Nepakankamas gyventojų verslumo lygis • Nėra nustatytos pagrindinės vystymo kryptys turizmo atžvilgiu; • Turistų srautų sezoniskumas;
STIPRYBES GALIMYBES	SILPNYBES GRESMES
• Pritraukti privačias investicijas ir ES lėšas; • Išnaudoti ekoturizmo potencialą, sveikatingumo turizmo populiarėjimą; • Specialiųjų turizmo poreikių įsisavinimas, išplečiant veiklos sritis; • Išvystyti turizmo paslaugų infrastruktūrą taip, kad ji būtų pajėgi generuoti ir aptarnauti didesnius turistų srautus (kuri jau šiuo metu yra patraukli Lietuvos turizmo rinkai); Vystyti automobilių, dviračių, slidinėjimo turizmą.	• Didelis kitų Švenčionių rajono turizmo ir rekreacinių vietovių konkurencinis patrauklumas; • Kvalifikuoto aptarnaujančio personalo mažėjimas ir tikėtinas trūkumas ateityje; • Bendruomenių identiteto nykimas; • Rekreacinių išteklių kokybinis ir kiekybinis nykimas; • Nesugebėjimas sumažinti sezoniskumo įtakos.

Visoje analizuojamoje teritorijoje išskiriamos dvi rūšys zonų, apibrėžiančios veiklos režimą teritorijose – intensyvios ir ekstensyvios veiklos zonos.

Ekstensyvios veiklos rekreacinės teritorijos (**Re**) – tai teritorijos, pasižyminčios ypatinga

kultūrine ar gamtine vertė, pritaikytos lankymui ir rekreacijai.

Panaudojimo reglamentas:

- išlaikomas esamas užstatymo pobūdis, puoselėjamas kraštovaizdis,
- užstatytose teritorijose vykdomos priemonės (dažniausiai renovacinio pobūdžio), padedančios gerinti poilsavimo sąlygas,
- būtina pagerinti lankytinų objektų ženklumą ir informatyvumą.

Intensyvios veiklos rekreacinės teritorijos (**Ri**) – tai įvairiose turistams ar lankytojams patraukliose vietovėse esančios teritorijos, nepasižyminčios ypatinga, išskirtine kultūrine ar gamtine vertė, tačiau galinčios įtakoti kitas šalia esančias rekreaciniu požiūriu vertingas teritorijas.

- galima tikslingai keisti esamo užstatymo pobūdį, kad nebūtų pažeidžiamos estetinės kraštovaizdžio vertybės ir nebūtų daroma vizualinė įtaka aplinkinėms vertybėms,
- plėtojamos aktyvaus sporto ir poilsio galimybės, gerinant ir/arba kuriant reikalingą infrastruktūrą,
- plėtojamas intensyvus rekreacinis teritorijos panaudojimas, plečiant turistinių paslaugų pasiūlą,
- skatinama diversifikuota ūkinė veikla (komerciniai, maitinimo ir apgyvendinimo objektai).

1 lentelė. Rekreacinių zonų tvarkymo ir veiklos plėtojimo reglamentai

Zonos indeksas	Zonos apibūdinimas	Naudojimo, tvarkymo ir apsaugos reglamentai
Ri	Intensyvaus pritaikymo	Intensyvaus pritaikymo (Ri) rekreacinio funkcinio prioriteto zonoje: ▪ galima kempingų, turizmo centrų, poilsio namų, sportinės ir pramoginės rekreacijos kompleksų ar kitų stacionarių rekreacinių statinių statyba; ▪ kuriama intensyviai lankymui pritaikyta aplinka, rekreacinė inžinerinė infrastruktūra; ▪ rekreaciniais interesais gali būti keičiamas gamtinės aplinkos pobūdis.
Re	Ekstensyvaus pritaikymo	Ekstensyvaus pritaikymo (Re) rekreacinio funkcinio prioriteto zonoje: ▪ draudžiama statyti poilsio pastatus, išskyrus kaimo turizmo sodybų įrengimą esamose ar atkuriamose sodybose; ▪ leidžiama įrengti poilsia vietas, turistines stovyklavietes (be stacionarių pastatų), sustojimo aikštes ir pliažus (maudykles); ▪ leidžiama formuoti tik minimalią rekreacinę infrastruktūrą, išsaugant gamtinę aplinką, natūralų kraštovaizdį; ▪ gamtinio karkaso teritorijose prioritetas teikiamas želdynų formavimui, rekreacinių miškų kūrimui ir formavimui.

Ekstensyvios rekreacinės teritorijos užstatymo struktūrai specialiojo plano rengėjai siūlo viešojo naudojimo teritorijas (papildimus, žaidimų aikšteles, prieplaukas), komunikacinius pagalbinių pėsčiųjų ir dviratininkų eismo takų koridorius.

Unikalių, konkurencingų objektų ir veiklų skatinimas, kuris būtų įgyvendinamas lygiagrečiai su kūrybinės ir švariosios industrijos kūrimu.

Specialiuoju planu visa nagrinėjama teritorijos pagal svarbą skirstoma rekreacinės plėtros/išvystymo (turistiniu–rekreaciniu požiūriais) lygmenimis ir numatomus prioritetus išskirtinos teritorijos pateiktos 2 lentelėje, taip pat žiūrėti brėžinį „Konceptija“ kur:

P3–žemas išsivystymo/plėtros lygmuo, kai plėtojama vietinės reikšmės rekreacinė sistema;

P4–žemiausias išvystymo lygmuo, t.y. teritorija visiškai nepritaikyta ir nenaudojama turizmui–rekreacijai.

2 lentelė. Rekreacinės teritorijos pagal numatomus prioritetus ir esamus išvystymo lygmenis

Teritorijos aprašymas	Zonos (teritorijos) vertinimas esant dabartinei turizmo infrastruktūrai, paslaugoms ir ištekliams	Numatoma zonos vertė įgyvendinus koncepcijos sprendinius
Lazdinių ežeras	P4–teritorija patraukli gamtiniais ištekliais, tačiau dėl turistinių paslaugų ir infrastruktūros nebuvimo teritorija turizmui–rekreacijai nenaudojama.	P3 – numatoma, kad įgyvendinus koncepcijos sprendinius, teritorija įgautų daugiau patrauklumo kaip atskiras turizmo–rekreacijos vietinės reikšmės segmentas.
Lasių ir Lazdinėlių kaimų teritorijos dalys, besiribojančios su ežeru (šiaurės vakarinė pakrantė)	P4–teritorija patraukli gamtiniais ištekliais, tačiau dėl turistinių paslaugų ir infrastruktūros nebuvimo teritorija turizmui–rekreacijai nenaudojama.	P3 – numatoma, kad įgyvendinus koncepcijos sprendinius, teritorija įgautų daugiau patrauklumo kaip atskiras turizmo–rekreacijos vietinės reikšmės segmentas.
Lazdinių ir Kavaltiškės kaimų teritorijos dalys, besiribojanti su ežeru (pietrytinė pakrantė)	P4–teritorija patraukli gamtiniais ištekliais, tačiau dėl turistinių paslaugų ir infrastruktūros nebuvimo teritorija turizmui–rekreacijai nenaudojama.	P3 – numatoma, kad įgyvendinus koncepcijos sprendinius, teritorija įgautų daugiau patrauklumo kaip atskiras turizmo–rekreacijos vietinės reikšmės segmentas.

Specialiuoju planu siūlomos teritorijų turizmo/rekreacijos specializacijos: pažintinė, polsinė, verslinė, bendroji (žr. 3 lentelę „Siūlomos vystyti rekreacijos rūšys“). Veiklos specializacijos buvo parenkamos atsižvelgus į teritorijų naudojimo būdo ar pobūdžio reikalavimus, kad turistinė–rekreacinė veikla nepakenktų gamtinei aplinkai.

Poilsinė rekreacija – tai lankytojų poreikiams įrengta infrastruktūra, kur būtų sudaryta galimybė pasidžiaugti sutvarkyta, vaizdinga gamtine aplinka, ramiu poilsiu tinkamai įrengtose

sodybose bei poilsiavietėse;

Pažintinė rekreacija – tai kelionės bei poilsis gamtinėje ar kultūrinėje aplinkoje norint pažinti šią aplinką, jos istoriją, prigimtį, savybes, išplėsti kultūros akiratį;

Verslinė rekreacija – tai poilsis gamtoje renkant miško gėrybes, medžiojant, žūklaujant;

Bendroji rekreacija – tai bendro pobūdžio, jėgas atstatantis žmogaus poilsis gamtoje, nekeliantis papildomų tikslų.

3 lentelė. Siūlomos vystyti rekreacijos rūšys

Teritorijos aprašymas	Teritorijos plotas, ha	Naudojimo režimas (Ri, Re)	Zonos vertinimas (P3 - vietinė)	Veiklos specializacija	
				prioritetinė	vystymosi
Lazdinių ežeras	~ 137	Re	P3	bendroji	verslinė
Ežero šiaurės vakarinė pakrantė	~ 22,5	Re/Ri	P3	poilsinė	verslinė, bendroji
Ežero pietrytinė dalis	~ 14	Ri	P3	poilsinė	verslinė, pažintinė

Sprendinių konkretizavimo stadijoje bus detalizuojama kiekviena iš koncepcijos metu nustatytų prioritetinių teritorijų, nurodomi konkretūs jos tvarkymo sprendiniai, nurodytos potencialios poilsiaviečių (vasarnamių) ir kitų objektų statybos zonos. Teritorijų tvarkymo sprendiniai specialiuoju planu nebus numatomi.